

‘Eerst gebruiken we wat op de marktplaats staat; pas daarna kopen we iets nieuws’

Almere voegt de daad bij het woord met circulariteit

SPELEN SPECIAL

Bij het beheer van de openbare ruimte is Almere al volop bezig snoeiafval, gebruikte betonklinkers en grondstoffen te hergebruiken. Er wordt gebruikgemaakt van een bomendepot om bomen die moeten wijken bij renovaties een tweede leven te geven op een andere plaats. Verder staat er in Almere een cementrecyclefabriek waarmee de gemeente samenwerkt, er is een grondstoffendepot in de maak en er liggen plannen voor een plasticrecyclefabriek.

Natuurlijke speelplekken

Mark Rook is al vijftien jaar een echte specialist op het gebied van speelplekken en speeltoestellen. In Almere vervult hij een regiefunctie voor de openbare speelplekken, is hij verantwoordelijk voor de veiligheidsinspecties die door de aannemer worden uitgevoerd en controleert hij de aanleg en renovaties van speelplekken. Hij wil op grote schaal gebruik gaan maken van het gemeentelijke grondstoffendepot. 'De gemeente Almere heeft de ambitie om haar speelruimtes volledig circulair te maken', legt Rook uit. 'In het beleid dat Almere in 2019 heeft vastgesteld, is het zogeheten "avontuurlijk spelen" opgenomen. Daarbij gaat het om speelplekken die worden ingericht met hoogteverschillen en met materialen uit de natuur. Deze worden opvallend goed ontvangen door de buurt. Een paar jaar geleden hebben we een enquête gehouden over nieuw in te richten speelplekken. Natuurlijke speelelementen scoorden toen verrassend hoog. We waren daar heel blij mee, omdat bekend is dat natuurlijke speelplekken uitdagingen bieden aan kinderen: ze leren risico's inschatten, improviseren, creatief bezig zijn en komen allerlei aspecten uit de natuur tegen.'

Rook spreekt over 'speelbuurten': stukken wijk die ononderbroken zijn door water of wegen en waar kinderen vrijuit kunnen spelen. In een speelbuurt neemt een speeltuin met reguliere speeltoestellen en natuurlijke speelelementen een centrale plaats in; daaromheen ligt nog een aantal kleinere speelplekken, 'steunplekken' genoemd. In steunplekken staan vaak geen reguliere speeltoestellen; dat zijn meestal volledig natuurlijke speelplekken.

Ontzorgende aannemers

Almere heeft in 2019 drie groenaannemers aangewezen voor de aanleg van de speelplekken omdat bij alle speelplekken de nadruk ligt op groen, duurzaamheid en circulariteit. Dit

zijn Donker, BTL Groen en Krinkels. Krinkels doet ook het beheer en onderhoud van de speelruimte en werkt op zijn beurt samen met andere partijen, zoals een speeltoestellenleverancier en een ontwerpbureau. De contractduur is twee jaar, met vier keer mogelijke verlenging, prestatie-afhankelijk. Rook: 'De basis van het contract is, ondanks de prestatievoorwaarden, ontzorgen en wederzijds vertrouwen en respect. We vragen de aannemers om minimaal voor 5 procent te werken met *social return*. Het opknappen van de speelplekken – volgens planning tien tot vijftien per jaar – wordt door de groenaannemers gecombineerd met een participatietraject met bewoners en kinderen uit de buurt. Er is veel animo onder bewoners om zelf speelplekken op te knappen. Dit komt vooral doordat wij als gemeente werken volgens een planning en sommige buurten even moeten wachten als ze niet zelf aan de slag gaan. Vorig jaar kocht een buurt zelfs op eigen houtje graszoden in. Ze hadden van de gemeente graszaad kunnen krijgen, maar de bewoners wilden snel een mooi resultaat. Na overleg met de gemeente over de beheerbaarheid en de veiligheid, beschreven in de NEN-normen 1176 en 1177, hebben zij de speelplek zelf ingericht. Als bewoners zelf de handen uit de mouwen steken, bijvoorbeeld door bloemenmengsels in te zaaien, stammetjes neer te leggen of wilgentenenhutten te maken, kunnen ze gebruikmaken van de "klusbus"

De stad kan zichzelf bedruipen door hergebruik van speeltoestellen, onderdelen en materialen

Almere heeft de ambitie om in 2022 afvalloos en circulair te zijn. De afdeling Spelen is aardig op weg om die doelstelling te halen. Mark Rook, technicus spelen bij de gemeente Almere, geeft uitleg over de werkwijze bij het aanleggen van speelplekken en de samenwerking tussen de gemeente en drie aannemers.

Auteur: Karlijn Santi Raats

Wat niet meer past in het nieuwe ontwerp maar nog wel bruikbaar is, komt op een digitale marktplaats

van Krinkels, die het openbaar groen voor ons beheert en onderhoudt. Dat is niet letterlijk een bus, maar een concept, dat inhoudt dat de aannemer bewoners assisteert bij het zware werk, bijvoorbeeld met een kraantje, een vrachtwagen die materialen brengt of afvoert of groot graafwerk.'

Hergebruik van materialen

Niets wordt meer weggegooid. Alles wat niet meer past in het nieuwe ontwerp maar nog wel bruikbaar is, komt op een digitale marktplaats, gerund door de gemeente en de drie realiserende partijen. De marktplaats biedt ruimte aan toestellen, onderdelen en materialen. 'De gemeente heeft een bouwteam opgezet met daarin de drie aannemers, Het bouwteam is een denktank en uitvoerend orgaan in één, waarin beter vorm gegeven kan worden aan circulariteit. Deze samenwerking is bijzonder, omdat de groenaannemers in andere gevallen concurrenten zijn van elkaar', legt Rook uit. 'Als er speelplekken worden opgeknapt en speeltoestellen, onderdelen en andere materialen weg moeten, komen die op de digitale marktplaats te staan en worden ze opgeslagen. Dit betreft alleen spullen uit Almere. Er wordt geregistreerd waar de spullen vandaan komen, op welke datum ze zijn opgeslagen en wat de resterende levensduur is. Als ontwerpers het jaar erop een nieuwe invulling geven aan de volgende tien tot vijftien speelplekken, kijken ze eerst wat er op de marktplaats staat. Dit moet eerst gebruikt worden, voordat we als gemeente iets nieuws aanschaffen.'

Ook stimuleert Rook de aannemers om onderling contact te houden over andere zaken. Zo had een van de aannemers in zijn ontwerp gezet dat hij houtsnipperpaden wilde aanleggen. De gemeente adviseerde om de andere twee aannemers te vragen of zij houtsnippers over hadden. Het lijkt erop dat dit gaat lukken. Ook komen er gebruikte elementen en afvalmaterialen bij de afdeling openbaar groen

vandaan. Krinkels, Donker en BTL Groen kunnen bijvoorbeeld gebruikmaken van vrijkomende boomstammen uit het reguliere groenonderhoud om over een heuvel of ondiep watertje te leggen. Ook paaltjes worden gebruikt, evenals liggende stammen als trapopgang, wilgentenen voor het maken van hutten, zwerfkeien en klimbomen.

Ook andere onderdelen hebben een eerder leven gehad in Almere. Rook: 'We maken gebruik van bomen uit de bomenbank en streven ernaar om betonnen elementen en stenen uit de gemeente te hergebruiken. Verder sta ik te popelen om gebruik te kunnen maken van de grondstoffenbank die in de maak is. En op het gebied van spelen willen we gaan samenwerken met de Almeerse plasticfabriek, zodra deze klaar is.'

Geen tweede stort

Houten toestellen van middelmatige kwaliteit hebben volgens Rook een levensduur van pakweg acht jaar. Aluminium duikelrekken kunnen best vijftig jaar meegaan. 'We kijken kritisch naar de herbruikbaarheid van vrijgekomen materialen en onderdelen; we willen geen tweede stort creëren. Wat we in depot opslaan, moet op korte termijn duurzaam worden verwerkt. Met het oog op de toekomst maken we verantwoorde materiaalkeuzes bij de aanschaf van nieuwe toestellen of onderdelen. Die moeten zo'n hoge levensduur hebben dat ze opnieuw

gebruikt, gerecycled of opgewaardeerd kunnen worden, zodat we geen nieuwe reststromen creëren. Alle metalen en bijna alle kunststoffen kun je hergebruiken. Hout ook, maar dat vergaat snel en wordt uiteindelijk biomassa. Voor rubberen tegels zijn er tot nu toe nog weinig oplossingen. Ook kunstgras wordt nog vaak opgeslagen.'

Lokaal hergebruik

Almere streeft lokale circulariteit na. Hierdoor was deelname aan de landelijke marktplaats voor circulair bouwen, Insert, geen optie. 'Almere is een grote stad die uitbreidt met 860 speelplekken en 3500 speeltoestellen. De stad is groot genoeg om zichzelf te bedruipen door het hergebruik van speeltoestellen, onderdelen en materialen. Daardoor hebben we geen vraag naar tweedehands spullen uit andere gemeentes. Door de kritische selectie en hoge omloopsnelheid kampen we ook niet met overschotten. Er komen weleens lokale organisaties of scholen naar ons toe om te vragen wat er nog op onze marktplaats staat, maar we moeten ze vaak teleurstellen. In het kader van duurzaamheid vinden we het ook belangrijk om het aantal transportbewegingen tot een minimum te beperken. Bovendien is het niet logisch om materialen elders heen te sturen terwijl later vaak blijkt dat je ze zelf kunt gebruiken.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/33252/eerst-gebruiken-we-wat-op-de-marktplaats-staat-pas-daarna-kopen-we-iets-nieuws

'We kijken kritisch naar de herbruikbaarheid van vrijgekomen materialen en onderdelen'